

20.8.2021

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Lausuntopalvelu

Lausuntopyyntö 18.6.2021 VN/9573/2021

Ehdotus eräksi valtioneuvoston sekä opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksiksi liittyen perusopetuksen jälkeisten koulutusten haku- ja valintaperusteisiin

Yhteishakuasetus

Ammattiosaamisen kehittämissyhdistys AMKE pitää perusteltuna yhteishakuasetuksen uudistamista. Oppivelvollisuus uudistuksen myötä yhteishaku tulee kohdentumaan ensisijaisesti perusopetuksen päättäneisiin, jatkuva haku muihin hakijoihin. Tätä kehitystä on kuitenkin hyvä seurata, jotta opintoihin hakeutuminen olisi mahdollisimman sujuvaa.

AMKE kannattaa esitystä, että jatkossa erillisten hakujen sijaan voisi samassa haussa hakeutua tutkintotavoitteiseen koulutukseen ja nivelvaiheen koulutukseen. Oppivelvollisuuslain tultua voimaan tämä muutos selkiyttäisi ja yksinkertaistaisi hakumenettelyjä.

AMKE tukee esitystä, että lukion oppimäärän suorittaneet rajataan yhteishakuasetuksen soveltamisalan ulkopuolelle ja jatkossa he hakeutuisivat koulutukseen jatkuvan haun kautta. Kuten perustelumuiotissa todetaan, on lukion oppimäärän suorittaneiden hakijoiden määrä ollut vuosittain pieni ja vain noin puolet paikan saaneista aloittaa ammatillisessa koulutuksessa.

AMKE korostaa, että lukion jälkiohjausvelvoitteen mukaisesti on erittäin tärkeää ohjata myös jatkossa lukion suorittaneita jatko-opintoihin ammatilliseen koulutukseen. Samalla jatkuvan haun hakijalähtöisyyttä pitää kehittää. Tällä hetkellä kaikki oppilaitokset eivät esimerkiksi julkaise jatkuvan haun tietojaan Opintopolussa, mikä voi tehdä hausta työlääm koulutukseen hakijalle.

AMKE muistuttaa, että yhteishaku-uudistuksen onnistunut toimeenpano edellyttää aktiivista viestintää opetushallinnolta ja koulutuksen järjestäjiltä.

Ammatillisen koulutuksen valintaperusteasetus

AMKE tukee esitystä, että luovutaan hakijalle annettavista valintapisteistä aikaisemman työkokemuksen perusteella. Yhteishaku profiloituu yhä enemmän keväällä perusopetuksen päättäviin hakijoihin. Heille ei ole juurikaan ehtinyt vielä kertyä työkokemusta.

AMKE pitää erittäin tärkeänä, että oppimäärien yksilöllistämiseen liittyvään perusopetuksen päättötodistusarvosanojen vertailtavuusongelmaan löydettäisiin ratkaisu. Nykytilanne ei ole valintatilanteissa yhdenvertainen, kun yksilöllistetyn oppimäärän arvosanoilla koulutukseen hakeneet ovat saaneet opiskelupaikan helpommin sekä heikommilla tiedoilla ja osaamisella kuin tavallisilla arvosanoilla hakeneet. On myös hakijan kannalta parempi ohjautua koulutukseen, jonka suorittamiseen hänellä on tosiasialliset valmiudet.

Asetukseen ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan hakija, jolla olisi yksilöllistetty oppimäärä ja päättöarvosana matematiikassa ja äidinkiessä, voitaisiin ottaa opiskelijaksi vain koulutuksen järjestäjän harkintaan perustuvan valinnan kautta. AMKE katsoo, että esitetty muutos ei vielä ratkaise opiskelijavalintaa koskevaa arvosanojen vertailtavuusongelmaa riittäväällä tavalla.

AMKE esittää, että harkintaan perustuvaa valintaa käytetään aina kun hakijalla on yksilöllistetyt oppimäärän opiskelusta merkintä todistuksessa äidinkielessä, vieraissa kielissä tai matematiikassa. Samalla on kuitenkin tärkeää kehittää ja yhdenmukaistaa valtakunnallisesti koulutuksen järjestäjien harkintaan perustuvaa valintaprosessia. Erityisesti isoille koulutuksen järjestäjille voi tulla satoja hakemuksia harkinnanvaraisessa valinnassa, jolloin prosessi vaatii paljon toiminnallisia ja taloudellisia resursseja. Valintaprosessin yhdenmukaistaminen parantaisi myös hakijoiden yhdenvertaisuutta valinnoissa.

Lukiokoulutuksen valintaperusteasetus

AMKE esittää, että pykälään 2§ *hakukohteet* tehdään vastaava lisäys kuin ammatillisen koulutuksen valintaperusteasetukseen. Koulutuksen järjestäjän tulee yhdenvertaisesti voida tarjota lukiokoulutuksen opiskelijalle mahdollisuutta myös ammatillisen perustutkinnon suorittamiseen.

Lukiolain mukaan lukion oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. Muun muassa TATin Nuorten tulevaisuusraportin mukaan enemmistö lukiolaisista myös kaipaa enemmän työelämä tietoa. Toisen asteen yhteistyötä tulisi kehittää siihen suuntaan, että myös lukiokoulutuksessa hyödynnettäisiin ammatillisen koulutuksen ammattialojen ja työelämä taitojen asiantuntemusta.

Ammattiosaamisen kehittämissyhdistys AMKE ry

Veli-Matti Lamppu
toimitusjohtaja

Satu Ågren
johtava asiantuntija

Lisätiedot: johtava asiantuntija Satu Ågren, 040 772 3234, satu.agren@amke.fi